

A nap minden résztvevője ajándékként egy jubileumi CD-t kapott, melyre fotók és szakmai anyagok kerültek. A jubileum alkalmából megjelent a *Kis KTE Könyvek* első kötete, melyet szintén magával vihetett minden jelenlévő. A kötet megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap tette lehetővé. Szerzője *Pappné Vőneki Erzsébet*, aki 11 éves könyvtárostánári munkájából adott közre szakórákra összeállított feladatokat, címe: Természetes. Természet-tudományi ismeretszerzés könyvvel – könyvtárral. 5–8. évfolyam. Kalauz és feladatgyűjtemény.

Pezsgős koccintással, házi sütemények kínálatával, kötetlen, oldott beszélgetéssel ért véget ez a szakmailag, érzelmileg sokat adó együttlét.

Tóth Józsefné

Egy könyvtárnok emlékezete, avagy tehetséggondozás a könyvtárban

Bod Péter, Árva Bethlen Kata könyveinek rendezője és őre, a mai könyvtárosok elődje, aki maga is büszkén vallotta, hogy könyvtárnok, februárban különös örömmel tekinthetett a főváros Hegyvidékére. A nevével fémjelzett, immár tizenhatodik éve szervezett országos könyvtárhasználati verseny fővárosi fordulójának ugyanis ismét helyet adott kerületünk!

Idén a Budai Középiskola látta vendégül a 422 fővárosi diák közül a döntőbe jutott 16 legjobbat. A helyszín méltó volt nemcsak Bod Péter, de a néhai Győri Gáspár könyvtárostánár emlékéhez is. Ezt a Budai Középiskola két könyvtárostánárának, *Deszk Erzsébetnek* és *Tóth Istvánnak* köszönhetjük.

Kevesen tudják, hogy milyen nehéz három könyvtárból egységes újat létrehozni. Nemcsak a könyvek fizikai megmozgatása, de az elrendezés, a selejtezés felelősségét is magukra vették a Budai Középiskola könyvtárostánárai. Munkájukat „észrevétlenül”, folyamatos szolgáltatás mellett úgy látták el, hogy közben a tantestület és a diákság nem érezte meg ennek nehézségeit.

2007. február 14-én reggeltől késő délutánig azonban hiába akarták igénybe venni a könyvtári szolgáltatásokat az iskola diákjai: helyettük a

Bod Péter könyvtárhasználati verseny résztvevői vehették birtokba a megújult könyvtári tereket.

A megjelenteket *Sárváry Mariann* nevelési igazgatóhelyettes köszöntötte. Hálásak vagyunk neki azért, hogy nem volt olyan résztvevője a programnak, aki ne távozott volna elégedetten a nap végén.

A tavalyi évhez hasonlóan idén is a projekt-módszer segítségével adtak számot tudásukról a versenyzők. Az idei téma Batthyány és kora, a versenyfeladat pedig újságkészítés volt. A szóbeli ismertetések a diákok magas könyvtárhasználati tudásáról, tájékozódási képességéről adtak számot. A fővárosi forduló két kategóriájának első három helyezettje képviseli Budapestet az országos döntőben.

A fővárosi fordulón készített újságokból kiállítást rendezett a Budai Középiskola. A versenyről készült képek elérhetők a [www.fovpi.hu/szakteruletak/könyvtárhasználat](http://www.fovpi.hu/szakteruletak/konyvtarhasznalattan) oldalon.

A Fővárosi Pedagógiai Intézet nevében köszönetemet szeretném kifejezni a Budai Középiskola igazgató asszonyának, *Ács Katalinnak*, hogy a verseny lebonyolításában segítségemre volt.

Hock Zsuzsanna
könyvtárpedagógiai szakértő

Projektév a Harsányi János Gazdasági Szakközépiskolában

„– És holnaptól nem fogok semmire sem emlékezni, ami most történt velem?”

– Nem. De én mindig emlékezni fogok magára.”

A fenti sorokkal zárta egy akkor tizedikes lány az iskolai krimiíró pályázat 3. fordulójára készített ötpercesét.

Iskolánk, a Harsányi János Gazdasági Szakközépiskola és Szakiskola épülete a József Attila lakótelepen áll, tömegközlekedéssel az agglomerációból is jól megközelíthető. Részben ezért is a kb. 470 tanulónk több mint fele Budapest környékéről jár be hozzánk. A cikk témájául szolgáló projektév megfogalmazott pedagógiai célja részben éppen az volt, hogy a gyakran napi

két-három órát ingázó diákokat integrálja az iskolaközösségbe; megpróbálja nem hagyományos módon motiválni őket és egyben teret adni számukra az iskola életében való aktív részvételre.

A projekt előzménye, megvalósulásának alapjai

Iskolánkban soha nem volt a miénkhez még csak hasonló program sem, tehát szakmai előzmény nélkül valósítottuk meg.

A tanítás-tanulás hagyományos keretei között kudarcra, sikertelenségre ítélt tanulók nagyon korán stigmatizálódnak, és lehetetlen kitörniük ebből a skatulyából. Nemcsak azért lehetetlen, mert maguk nem tesznek érte meg mindent, de azért is, mert ehhez segítséget sem kapnak szervezett formában. Néhányukat éppen mi, könyvtárosok segítjük – hol azzal, hogy iskolai sakkbajnokságot szervezünk, hol azzal, hogy rendezvényeinkhez őket kérjük fel szereplőnek... A projekt remek lehetőségnek látszott egy, a marginalizálódott diákokat sikerélményhez juttató programsorozat megszervezéséhez.

A projekt megvalósításának alapfeltétele volt, hogy nekünk, könyvtárostanároknak kivétel nélkül jó munkakapcsolatunk van kollégáinkkal, valamint az, hogy ketten lehetünk (magam, a cikk írója és kolléganőm, *Nagy Attiláné, Zsuzsa*), így az egész napos nyitva tartás ellenére nemcsak a szűk értelemben vett könyvtárostanári teendőkre tudunk időt szakítani.

Szintén meghatározó előzménye volt a projektnek, hogy az iskolavezetés kezdeményezésére két alkalommal is részt vehetett a tanári kar (tanítási szünet elrendelése mellett) csapatépítő és konfliktuskezelő tréningen. Az először három-, majd kétnapos tréning látványosan jó, a diákok számára is érzékelhető hatással volt a tanári közösségre. S bár ez a hatás az idő múlásával „visszarendeződik”, még ma is kirajzolódik pozitív hozadéka (itt elsősorban egymás megismerésére, tiszteletére, az együttműködés igényére és örömeire gondolok).

A projekt elméleti, motivációs háttere

Az iskolánkban megvalósított projekttel mindazon előnyökből profitálni kívántunk, melyekkel a projektmódszer kecsegtetett:

- megteremteni a kapcsolatot a tanítás során egymás mellett, egymástól függetlenül megjelenő tudásterületek között,
- alkotómunkára ösztönözni a diákokat,
- megkövetelni az együttműködést a diákok, a tanár-tanár és a diák-tanár kapcsolatrendszerben is,
- élvezni az alapvetően sikerorientált projekt-pedagógiai módszerből fakadó minden előnyt.

A kezdetben csupán négy-öt fős tanári alkotóközösség tevékenységét legitímálta – és nem utolsó sorban anyagilag is megtámogatta – a Fővárosi Közoktatásfejlesztési Közalapítvány 2005 őszi kiírt pályázata. A pályázati dokumentáció elkészítése – jó értelemben vett – kényszerként nehezedett ránk, hogy kidolgozzuk egy lehetséges projekt forgatókönyvét.

A tét nagy volt: a pályázat költségvetése túlmegy az egymillió forintot (pályáztunk könyvkötőgépre, kiállítási paravánra, nyomtatóhoz festékkazettára, parafaburkolatra (kiállítások felületének) és sok-sok papírra, színes kartonra stb. (sőt még az önrész terhére bekerült a pályázatban részt vevő kollégák pénzbeli jutalmazása is!), így a biztosabb siker reményében elkértem a kollégáktól az FKFA-hoz írt, sikeres pályázati dokumentációkat. Az átolvasott anyagokat kiértékelve több esélyünk volt a pályázati forrás megszerzésére.

A projekt témája

A projekt témája adott volt, hiszen még májusban a házi versíró-versenyünk reformját tervezgetve arra jutottunk az iskola kedvenc irodalomtanárával, hogy a következő évben krimiíró versenyt rendezünk. (A versenyek zsűrijének hagyományosan tagjai a könyvtárosok.)

A krimiíró verseny ötlete adta a projekt munkacímét is: *Születés és halál az irodalomban*, a projekt pedig azt a keretet nyújtotta, ami az ötlet megvalósításához kellett. Amint híre ment a készülő pályázatnak (pl. a kölcsönkért pályázatok okán), mint a kisgömböc duzzadni kezdett a projekt témaköre: egyre több pedagógus jelezte, hogy maga is szívesen beemelné munkájába a projekt témáját. Így lett a pályázat végleges címe: *Születés és halál a természetben, a történelemben, a művészetekben és a színpadon*.

Témaként szándékosan választottunk fogalmi ellentétpárt: ez tette lehetővé, hogy bárki bekap-

csolódhasson a maga szakterületével, hiszen a viselkedéskultúrától a biológián és a művészet-történeten át a sportversenyekig szinte bármi része lehetett a mi kis házi mozgalmunknak (sőt a marketing témakörben egy márka születése és halála téma is felmerült).

Az egyes tantárgyak a következőképpen kapcsolódtak a projekt témaköréhez:

Történelem: Kapcsolat az egyes korok emberképe, értékrendje és az adott kor emberének életminősége között.

Irodalom: Egyes korok halálképe (pl. az indiividuum megjelenése az irodalomban és félelme a haláltól).

Rajz: Hogyan tudjuk érzelmeinket mások számára láthatóvá tenni?

Földrajz: A jelenkor változó életkörülményei. Az egyes kontinensek különböző életszínvonala és azok okai.

Egészségtan: Van-e beleszólásunk saját életminőségünkbe?

Állampolgári ismeretek: Hogyan és miért változik a történelem során a születésről és a halálról alkotott társadalmi kép? Milyen kép él erről a mai emberben? Van-e különbség ma is az egyes kultúrák erről alkotott képe között?

Biológia: A születés és a halál biológiája. Az életnek a történelem során változó definíciója.

Művészettörténet: A születés és a halál motívumai, szimbólumai a különböző korok művészetében.

A projektév megvalósulása

– a könyvtár szerepe a gyakorlatban

A benyújtott pályázat sikere biztosította az iskolavezetés támogatását a projektévnek. A minél szélesebb nyilvánosság érdekében az iskola összes médiumát felhasználtuk: az iskolarádió, minden faliújság, szórólapok tömege és óriási (alkalmanként egyszer másfél méteres) plakátok is azt hirdették, hogy valami szokatlan veszi kezdetét az iskolában. Szándékosan választottunk figyelemfelkeltő és provokatív címet a projektnek. Hirdettük, hogy a pályamunkákat kötetbe szerkesztve közzétesszük, hogy egyet a sok bűnügyi történet közül a tanári színpad színpadra visz majd, és minden megszülető alkotás nyilvánosságot kap. Motiválta a leendő résztvevőket, hogy az érintett tantárgyakból a legkiválóbb alkotók jelest kaphattak.

Minden tudományterületen pályázatokat írtunk ki diákjaink számára – a kör időközben kibővült a könyvtárhasználat és a viselkedéskultúra témaköreivel. A beérkező pályamunkák sorsát mi, könyvtárostanárok egyengettük: a szövegek szerkesztése, a kötetek elkészítése (a pályázaton ehhez egy könyvkötőgépet kértünk), a munkákból kiállítás készítése, a kiállítások helyszínének biztosítása, sőt a színdarab megvalósítása is a mi feladatunk volt.

A tárgyiasult alkotások leltára a következő:
– négykötetnyi bűnügyi novella és kisfilm,
– egy-egy kötetnyi történelmi, biológiai, könyvtárhasználati és viselkedéskultúrával foglalkozó pályamunka,
– öt kiállítás (könyvtárhasználat, rajzkiállítások),
– tanári színdarab,
– a színdarab kellékei és díszlete,
– diák színjátszókör megalakítása és előadásai,
– ökolabirintus,
– előre nem várt eredmény volt, hogy megalakult az iskolai sakkegyesület,
– vetélkedők.

Leltárt lehet vonni mindazokból a kedvező – kézzel nem fogható – hozadékokból is, amelyeket a projekt hagyott az iskolában:

– elsősorban az idej, újabb projektév (*Ellentétek és hasonlóságok*),
– tanárokból és diákokból alakult és megmaradt alkotóközösség,
– mindaz a tudástartalom, amivel a diákjaink gazdagodtak,
– mindaz a didaktikai újítás és tapasztalat, amivel mi, pedagógusok gazdagodtunk munkánk során,
– beszélgetések és barátságok diákok és tanárok között,
– az olyan tabutémát feszegető beszélgetések, mint az öngyilkosság, vagy az olyan szokatlan programok, mint a Nemzeti Panteonba szervezett városismereti vetélkedő, mind-mind áttörték azt a burkot, ami tanár és diák között feszül,
– a projekt eseményei minden tantestületi értekezleten szóba kerültek, s nemcsak mi, de az érintett kollégák is hivatkoztak a könyvtár szerepére az újszerű program megvalósításában.

A pedagógiai projekt mindannyiunk gyakorlatában jelen van. Ha sikerül olyan mederbe te-

relni, ahol tudatosan alkalmazhatjuk módszereit, nagyon sok sikert és örömet hoz majd minden résztvevő számára!

Kovács Katalin
könyvtárostánár
Harsányi János Gazdasági Szakközépiskola
és Szakiskola

A „gyakorlat éve a fővárosban”: szakóra a könyvtárban

2006. október 18-án a XIII. kerületi Németh László Gimnázium és könyvtára vendégei voltunk. A két éve felújított iskola lenyűgözött bennünket ideális élettereivel, hangulatával. A három tanteremnyi, új bútorzattal berendezett, szakszerűen elrendezett, gazdag könyvtári állomány *M. Vörösmarti Ágnes* könyvtárostánárt és munkatársait dicséri.

Megilletődve vehettük szemügyre Németh László hagyatékát, amelyet könyvszekrényben őriznek: saját művei és kedves regényei találhatók itt.

Kovács Október vezetőtanár könyvtárhasználatra épülő biológiaórája során a könyvtárostánár és az informatikus kolléga segítségére is számíthatott. Példás együttműködésük alapozta meg az óra sikerét. Ez az együttműködés ugyanis egy hat éve tartó folyamat része: a diákok ez idő alatt váltak értő könyvtár-, könyv- és számítógép-használóvá.

A tizedik osztályban tartott óra a hormonális betegségek témakörét dolgozta fel. A 26 tanuló három-négy fős, önként alakított csoportokban gyűjtött a témához információt könyvek, folyóiratok, CD-ROM-ok és az internet segítségével. Néhányan a többiek által kiválasztott képeket kapták lencsevégre, voltak, akik ezt számítógépre vitték, s voltak, akik a gyűjtött anyag megszerkesztésére, a bemutatásra kerülő prezentáció végső megformálására vállalkoztak.

A feladat nagy önállóságot, együttműködést igényelt. A gyűjtőmunka során a diákok részben a könyvtárban, részben az informatikai teremben dolgoztak. A gyerekek örömmel kutakodtak a hagyományos és multimédiás információforrások között. Élvezték a szabad mozgással járó gyűjtőmunkát, a felfedezés örömét s a közös

munkát. Mindannyian aktívak, fegyelmezettek, kötelességtudóak voltak.

Végül a közel negyvenpercnyi csapatmunka eredményeként elkészült prezentációt hárman, egymást segítve, kiegészítve, bátorítva mutatták be.

A hormonális betegségekről összeállított prezentáció logikusan felépített, lényegre törő, de érdekességeket is felvillantó volt, és okosan megszerkesztett szóbeli magyarázattal egészítették ki. Igényes, színvonalas „mű” került ki az osztály keze alól. Reméljük a Németh László napra a kibővített változat elkészítéséhez is lesz kedvük.

Jó volt látni, hogy az örömmel végzett tanulás milyen hatékony lehet. Az önálló, illetve csoportos ismeretszerzés felszabadultabbá, oldottabbá tette a munkát. Olyan szakórát láthattunk, ahol a szaktárgy tanulása, a tanultak rendszerezése nem járt a kínok kínjával. A gyerekek előzetes tudására és kíváncsiságára építve a közös munka örömét is megélhették. Így az ismeretek újfajta rendszerezésén, megerősítésén túl az óra személyiségformáló jelentőségét is kiemelném.

Jó volt látni, hogy az összehangolt szaktanári munka eredményeként a diákok milyen kiválóan alkalmazzák a XXI. század technikai eszközeit a megszerzett tudás átadása során.

Bemutató órára szól a meghívónk, s egy élő szakmai, emberi közösségre leltünk Németh László szellemében. Köszönjük!

Illés Ibolya
könyvtárostánár
Csete Balázs Középiskola

Projekt módszer, kompetenciafejlesztés a Fővárosi Pedagógiai Intézetben

Immár hatodik esztendeje hirdeti meg minden év utolsó októberi hétfőjére az Iskolai Könyvtárak Világszervezete (IASL) az iskolai könyvtárak világnapját.

Ezen a napon valamilyen közös jelszó köré a világ minden táján rendezvényekkel kapcsolódna a könyvtárostánárok. Hazánkban évek óta él ennek a hagyománya, amelynek mozgatója *Barta Ibolya* debreceni könyvtárostánár.